

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ЗМІСТУ ОСВІТИ»

EUROPEAN ASSOCIATION FOR SECURITY
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
XVIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ –
ОСВІТА, НАУКА, ПРАКТИКА»

м. Луцьк
23-24 квітня 2020 року

ступеневої схеми вивчення зазначених дисциплін, оскільки кожний з курсів має різну мету, характерні особливості та доповнює один одного.

Список використаної літератури:

1. Барило О.Г. Удосконалення системи інформаційно-аналітичного забезпечення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка Державна служба*. 2018. №1(10). С. 5-9.
2. Гусятинська Н.А., Чорна Т.М. Формування культури безпеки у студентів вищих навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2011, Вип. 57. С. 39-42.
3. Заплатинський В.М., Шматова О.О., Осадча О.І. Нова програма з безпеки життєдіяльності. *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: матеріали III Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*, м. Київ, 2017. С. 53–54.
4. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» від 22 червня 2013 року №444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>(дата звернення 09.01.2020).

**Шароватова О.П., канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки
Морозов А.І., канд. техн. наук, доцент,
начальник навчально-методичного відділу
Національний університет цивільного захисту України (м. Харків,
Україна)**

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

Формування загальнокультурних та фахових компетентностей майбутніх фахівців з безпеки праці (в аспекті безпеки життя, праці тощо) є однією з основних умов їхньої підготовки в умовах мінливого сьогодення. У процесі навчання вони повинні навчитись приймати ефективні рішення і здійснювати їх у різних сферах життя та професійної діяльності, діяти в колективі, критично

аналізувати свою діяльність, вести пошук можливих альтернатив, орієнтованих на підвищення рівня безпеки, зокрема, виробничого середовища, трудової діяльності, захист довкілля. З огляду на це, у майбутніх фахівців з безпеки праці потрібно формувати допитливе відношення до явищ та об'єктів, які вивчаються, а також, забезпечуючи пошуковий стиль навчання, виховувати динамічність розуму, що спонукає до найбільшої продуктивності у навчальній і практичній діяльності. Тому під час викладання фахових дисциплін здобувачам вищої освіти потрібно пропонувати завдання, побудовані на аналізі конкретної практичної ситуації, для розв'язання яких відсутній повний обсяг необхідної інформації. Для набуття компетентностей зі створення безпечних і нешкідливих умов праці майбутніх фахівців обов'язково слід залучати і до техніко-економічного обґрунтування їх удосконалення тощо.

Поряд із цим, серед фахових компетентностей майбутніх фахівців з безпеки праці для їх успішної професійної діяльності важливістю набуває наявність інженерного мислення. Інженерним – називають особливий вид мислення, який формується та проявляється під час розв'язання інженерних задач, що дозволяє швидко та нестандартно вирішувати професійні завдання, спрямовані на забезпечення технічних потреб у знаннях, способах, прийомах, з метою створення технічних засобів та організації технологій [1].

На думку дослідників, інженерне мислення складається з наступних компонентів:

- технічне мислення – уміння аналізувати зміст, структуру, засоби та принципи роботи технічних об'єктів у мінливих умовах;
- конструктивне мислення – побудова певної моделі вирішення поставленої проблеми, уміння комбінувати теорію з практикою;
- дослідницьке мислення – визначення новизни у завданні, уміння аргументувати власні дії та отримані результати, уміння робити висновки;
- економічне мислення – уміння оцінювати результати діяльності, відповідно до потреб ринку [1].

Згідно із концепцією культури безпеки відповідно до викликів сучасного суспільства ризику, вважається, що до складу цих компонентів доцільно включити і безпечне мислення, адже у професійній діяльності фахівців з безпеки праці далекоглядно та завбачливо запобігти небажаному результату, ніж допустити його і в подальшому долати негативні наслідки, не виключаючи серед фактів нещасних випадків людські жертви та загрози довкіллю. При цьому важливо знати, що заходи безпеки, передбачені на етапі проектування, мають безумовні переваги перед будь-якими заходами під час експлуатації.

В умовах вищої школи одним з інноваційних методів, що дозволяють формувати вміння застосовувати фахові знання у процесі подальшого навчання та у професійній діяльності, є метод дебрифінгу – технологія зворотного зв'язку для аналізу підсумків спільної діяльності і визначення якості навчання. Цей метод, будучи процесом перегляду суджень або думок учасників інтерактивного навчання, а також обговорення і порівняння їх рішень з можливими альтернативами, розширює можливості навчання і дозволяє здобувачам вищої освіти вчитися на власних помилках [2].

Процес дебрифінгу побудований на взаємодії всіх учасників заняття, включаючи викладача. Мета педагога, – будучи організатором процесу навчання, не визнавати твердження здобувачів вищої освіти як «вірні» або «невірні», а максимально «витягувати» інформацію з аналізованого матеріалу заняття, націлювати учасників підійти до вирішення проблеми з різних точок зору і тим самим дати їм більше можливостей для самостійного вибору дій [2].

Як інноваційний метод навчання, дебрифінг реалізує такі функції, як: уведення учасників заняття у розігровані або аналізовані ролі; внесення ясності у події (на рівні фактів); усунення непорозумінь і виправлення помилок; зняття напруги (тривоги, занепокоєння) у тих учасників, які перебувають у такому стані; виявлення установок, почуттів і змін, що відбулися з учасниками в ході вирішення ситуаційних завдань; розкриття здатності здобувачів вищої освіти до самоспостереження і самоаналізу і їх демонстрація; співвіднесення підсумкового результату з наперед поставленими цілями; аналіз, чому події

відбувалися саме так, а не інакше; висновок за підсумками аналізу поведінки і дій учасників; закріплення або коригування засвоєння нової інформації; окреслення нових тем для роздумів і підготовки до наступного заняття; встановлення зв'язку із попередніми і наступними заняттями і т.д. [2].

У процесі дебрифінгу учасники заняття отримують знання про досвід один одного, тобто отримують можливість вчитися на помилках інших, що є вкрай важливим у сфері безпекознавства. У результаті цього суттєво покращується мотивація здобувачів вищої освіти до навчання, що у свою чергу створює умови для ефективної самореалізації особистості у майбутньому як кваліфікованого фахівця.

Отже, використання інноваційних методів у навчальному процесі закладу вищої освіти відбувається як діалог особистостей педагога і здобувача вищої освіти. Застосування дидактичних підходів до освіти з питань безпеки через метод дебрифінгу може належним чином підготувати майбутніх фахівців до практики через необхідність поєднувати базові знання із професійною майстерністю, формуючи необхідні структурні складові фахового мислення.

Список використаної літератури:

1. Віштак І.В. Особливості формування культури безпеки в процесі підготовки фахівців технічних спеціальностей. *Педагогіка безпеки*. 2016. № 1 . С. 32-39.
2. Ястремська С.О. Інноваційні методи викладання дисциплін у медсестринстві. *Медична освіта*. 2015. № 4. С. 70-73.